

Haridus- ja noorteprogramm 2025-2028

Tulemusvaldkond	Tark ja tegus rahvas
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.
Valdkonna arengukava	Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035, Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.

Programmi eesmärk: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

Programmi kogueelarve (tuhandetes eurodes)

	2025	2026	2027	2028
	RE	RES 2025-2028		
Programmi kulud	867 896	906 553	910 298	887 221

Olukorra lühianalüüs

Majanduslangus ja elukalliduse tõus on raskendanud olukorda kogu haridussektoris – kärpe- või kokkuhoiukohti on pidanud otsima nii ministeerium, omavalitsused kui ka teised haridus- ja noortetasutuste pidajad. Endiselt on aktuaalne küsimus, milline on Eestile jõukohane koolivõrk, mis hariduse kättesaadavust halvendamata võimaldaks anda kvaliteetset haridust. Rekordmadalad sündimuse numbrid on tõstnud teema taas tulipunkti ja osundavad vajadusele leida pikaajalised lahendused. Lahenduste leidmist raskendab üha teravam puudus kvalifitseeritud haridustöötajatest. Tehnoloogilised muutused, eriti suurte keelemudelite lai levik ja kättesaadavus on päevakorda toonud tehisintellektiga seotud teemad. Tehisaru mõjutab oluliselt õppimist ja õpetamist – tuleb leida võimalused, kuidas tehisaipe õppeprotsessis toetavalt kasutada.

Õpetajaskonna järelkasvu probleem muutub iga aastaga üha teravamaks nii formaal- kui mitteformaalõppes. Meie õpetajaskond endiselt vananeb – viimase viie aastaga on **60-aastaste ja vanemate üldhariduskoolide õpetajate osakaal tõusnud juba 24 protsendini**, noorte osakaal aga ei näita kasvu märke. Õpetajaskonna vananemise ja üldise õpetajate puuduse tingimustes on õppeasutused sunnitud palkama töötajaid, kellel puudub õpetajatööks nõutav pädevus ohustades hariduse kvaliteeti. Õpetajate puuduse leevendamisel annavad lootust õpetajakoolituse õppekohtade suurenevad konkursid. 2023/24. õppeaastal astus õpetajakoolituse õppekavadele õppima ligi poolteist korda enam tudengeid kui viis õppeaastat tagasi. Kuigi üldine pilt on suurenenud vastuvõtu valguses positiivne, **valmistavad muret aineõpetajate koolituse õppekavad, kuhu on juba pikemat aega vähe soovijaid.** Siiski ei taga õpetajakoolituse vastuvõtu suurendamine õpetajate piisavat järelkasvu, kui koolid ei suuda pakkuda lõpetajatele atraktiivset ja toetavat töökeskkonda.

Õpetajate puuduse juurpõhjused peituvad eelkõige töötingimustes, -koormuses ja -tasus. Töökeskkonna ja -tingimuste üheks peamiseks kujundajaks on haridusasutuse juht, mistõttu on oluline tõsta juhtimise kvaliteeti ning toetada haridusasutuse pidajaid ja **noortevaldkonna** korraldajaid värbamisel, juhtide hindamisel ja koolijuhtimise arendamise eestvedamisel. Õpetajate palga alammäär on 2025. aastal 1820 eurot, millele lisandub diferentseerimise osa 20%-ni – see tähendab, et õpetajate

arvestuslik keskmine palk on 2184 eurot. Õpetajate keskmise palga sihti – 120% Eesti keskmisest palgast, pole pikaajaliselt võimalik ilma lisaressurssideta ja haridusvõrku korrastamata järgmistel aastatel saavutada. Seepärast käivitati **2025-2028 pikaajalise haridusleppe sõlmimine**, et leppida kokku õpetajate karjäärimudel ja vastavad palgaastmed ning algatati **kohalike omavalitsustega läbirääkimised koolivõrgu korrastamiseks**, et saavutada rahvastiku muutustega arvestav, kaasaegset õpikäsitust toetav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk ning ligipääs eestikeelsele haridusele kõigis piirkondades.

Lähiaastate peamiseks prioriteediks on üleminek eestikeelsele õppele, mis algas lasteaedades ning 1. ja 4. klassis 2024. aasta sügisel. Alates 2029/2030. õppeaastast on kogu põhiharidus eestikeelne. Reformi elluviimiseks on aastateks 2025-2028 kavandatud 249 mln eurot. Ülemineku üks suurimaid eesmärke on pakkuda kõigile Eesti lastele, olenemata emakeelest, võimalust omandada kvaliteetne eestikeelne haridus. See tähendab, et üleminekul vajavad tähelepanu ka koolikultuur, õppe tulemuslikkus, rahulolu, väljalangemise ennetamine ning edasise haridustee avatus. **Eesti keele kui teise keele õpitulemused on olnud jätkuvalt madalad, jäädes seatud eesmärkidest selgelt maha.** Eriti halb on olukord gümnaasiumi lõpuks B2-keeletaseme saavutanute osas – viimasel neljal aastal on vajaliku keeletaseme omandanute osakaal järjest vähenenud. Eestikeelsele õppele üleminek võimendab aga õpetajate järelkasvu probleeme, sest õpetajatest ligi kümnendiku keeleoskus ei vasta nõuetele.

Muret tekitab õpilaste vähenev rahulolu kooliga ning üha sagedasem kiusamise kogemine. Õpilaste heaolu on oluline nii eraldiseisva eesmärgina kui ka seetõttu, et end koolis paremini tundvad õpilased on ka kõrgema õpimotivatsiooniga. On oluline mainida, et **tüdrukute rahulolu kooliga on poiste omast madalam.** Nii üleeuroopaliselt kui ka Eestis on just tüdrukute vaimse tervise näitajates märgata suurt langustrendi¹. **Tajutud kiusamine kasvab teist aastat järjest 4., 8. ja 11. klasside õpilaste seas.** Kiusamisel on õpilaste rahulolule väga suur mõju – see mõjutab negatiivselt kõiki teisi rahulolufaktorite hinnanguid. Laste ja noorte füüsilise ja vaimse heaolu jaoks on kriitilise tähtsusega ka liikumisvõimaluste loomine ja liikumisharjumuste kujundamine koolis. **Kahjuks ei ole õpilaste rahulolu liikumisvõimalustega viimasel neljal aastal erilisi paranemismärke näidanud.**

Tüdrukute madal rahulolu võib osaliselt selgitada ka seda, miks on põhikoolist väljalangejate üldine määr kolmandas kooliastmes (7.–9. klassis) jäänud samaks, **kuid tüdrukute põhikoolist väljalangevus on suurenenud. Suurenenud on ka väljalangemine gümnaasiumi 1. õppeaastal**, mis mõjutab negatiivselt ka edasisel haridusteel osalemise näitajaid. Noorte edasiõppimisvalikud põhikooli lõpetamise järel on üle kümne aasta püsinud suhteliselt muutumatud ning järjest suurem on nende õpilaste osakaal, kes oma haridusteed lõpetamisele järgneval aastal ei jätkka (s.o ~700 õpilast aastas). Seepärast on algatatud **õppimiskohustuse reform**, millega toetatakse iga õppija haridustee jätkumist täisealiseks saamiseni ja luuakse võimalused, et õppijate edasine haridustee jääks avatuks ka tulevasteks õpinguteks.

Õppimiskohustuse reformi eesmärke jõustab ka **kutseõppe reform**. Täna on põhikooli järgsete kutseõppe erialade valik piiratud ja erialad ei ole noortele atraktiivsed – 2023. a **jätkas kutsehariduses vaid 25,5 protsenti** põhikoolilõpetajatest ning **1. õppeaastal langes kutseõppest välja 8,6 protsenti õppijatest**. Reformiga soovitakse muuta õpe mitmekesisemaks, paindlikumaks ning suurendatakse üldoskuste osa õppekavades, et kujundada kutsekeskharidusest võrdväärne alternatiiv gümnaasiumiharidusele ning võimaldada edukat toimetulekut nii tööturul kui ka õpingute jätkamist.

Kui eelnevatel aastatel on õpinguid jätkavate lõpetajate osakaal vähenenud, siis 2022/23. õppeaastal **jätkas kõrghariduses gümnaasiumilõpetajaid varasemast enam** (s.o 55%). Ka kõrghariduse katkestajate ning esimese astme 1. õppeaastal **väljalangejate vähenemine näitab paranemise märke** – võrreldes viie aasta taguse ajaga on väljalangejate arv vähenenud nelja protsendipunkti võrra ehk ~13%-ni. Märkimisväärne on, et meesüliõpilaste hulgas on kõigil õppetasemetel katkestajate osakaal kõrgem kui naiste seas. Kuigi üldised kõrghariduse näitajad on paranenud, siis vajavad tähelepanu nii LTT erialade

¹ Oja L, Piksööt J, Haav A, jt. (2023). [Eesti kooliõpilaste tervisekäitumine. 2021/2022. õppeaasta uuringu raport](#). Tallinn: Tervise Arengu Instituut

kui ka IT õppesuuna lõpetanute osakaalud, mis on mitmendat aastat järjest vähenenud. Kõrgharidusega rahvastiku osakaalu jätkuvaks kasvuks ning ligipääsetavuse suurendamiseks kõrgharidusele, on oluline, et aastatel 2025-2026 suurendatakse kõrghariduse rahastamist. Luuakse täiendavad võimalused senisest suuremas osas eraraha kaasamis kõrgharidusse ning jätkatakse arutelusid kõrghariduse pikaajalise jätkusuutliku rahastamismudeli väljatöötamiseks. Analüüsitakse rakenduskõrghariduse osakaalu kasvatamise võimalusi, et toetada kavandatavat kutsehariduse reformi. Täiendavalt uuendatakse üliõpilaste toetus- ja õppelaenusüsteemi, et võimaldada kõrgharidusele ligipääs ka madalama sotsiaalmajandusliku taustaga ühiskonnagruppides ja vähendada vajadust õpingute ajal töötada. Kutse- ja kõrghariduse lõpetanud on **tööturul edukalt rakendunud**. 20–34-aastaste kutse- või kõrghariduse lõpetanute hõive näitajad olid 2023. aastal väga head (1-3 aastat tagasi kutsehariduse lõpetanute tööhõive määr oli 84,6% ja kõrghariduse lõpetanutel 96,7%). Praeguseks on hõivenäitajad ületanud ka pandeemiaeelse taseme.

Täiskasvanute elukestvas õppes osalemine (nt tasemeõppes, koolitusel või tööalasel konverentsil osalemine) on aasta-aastalt **jõudsalt kasvanud, jõudes 2023. a juba 23,2% juurde**, mis muudab 2035. aastaks seatud 25% sihi teostatavaks. Samas 2022. aasta EL riikide võrdluses, kus vaadatakse 12 kuu jooksul hariduses ja koolituses osalenuid, oleme keskmised ja jätkuvalt on mureks meeste tunduvalt väiksem aktiivsus võrreldes naistega. Ka vanemaealiste inimeste ja mitte-eestlaste osalus elukestvas õppes on endiselt madalam. Vaadates elukestvas õppes osalemist haridustasemeti, on näha murettekitavat muutust - kõige madalama haridusega inimeste osalemine on võrreldes eelmise aastaga langenud. Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute ehk kutse- või kõrghariduse omandanud täiskasvanute osakaal on viimastel aastatel püsinud muutumatult 75% juures ning ei liigu seatud eesmärgile lähemale. **Seevastu madala haridustasemega (põhiharidus ja madalam) mitteõppivate 18–24-aastaste inimeste osakaal näitab paranemise märke** – 2023. a oli nende osakaal 9,7% ning vähenemine on toimunud meeste vastava näitaja arvelt.

Noorte, sh vähemate võimalustega ja tõrjutusriskis ning andekate **noorte toetamine** on järgnevatel aastatel endiselt noortevaldkonna fookuses. Tulenevalt Ukraina sõja tõttu suurenenud sisserändest, on noorte arv Eestis alates 2022. aastast oluliselt tõusnud – 2024. a elas Eestis 18 348 7-26aastast noort rohkem kui 2022. a. Noorte arvu hüppelise kasvu ning NEET-staatuses² noorte 9,6% osakaalu tõttu on kasvanud ka nõudlus noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse teenuste järele. Noortele pakutavate huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöö teenuste kvaliteet on endiselt üle Eesti ebaühtlane. 2022. a rahvusvahelise kodanikuhariduse uuring näitab, et vaatamata kõrgele teadmiste tasemele on Eesti noorte oskus ning võimekus teadliku ja aktiivse ühiskonnaliikmena panustada pigem tagasihoidlik³. Huvihariduse õpetajate, huviringide juhendajate ning noorsootöötajate professionaalsus on noorte vaimse tervise ning tajutud eluga rahulolu parandamisel järjest olulisem. Samas ohustab ka noortevaldkonna, s.o. huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö, teenuste järjepidevust professionaalide puudulik järelkasv⁴.

² NEET-noored: mitteõppivad, mittetöötavad ja koolitustel mitteosalevad noored vanuses 15-29 eluaastat.

³ Ümarik M, Tinn M jt. (2022). [IEA 2022. aasta rahvusvahelise kodanikuhariduse uuringu \(ICCS 2022\) Eesti tulemused](#). Tallinn: Tallinna Ülikool

⁴ Haugas, S., Kendrali, E. (2022). Noortevaldkonna tulevikutsenaariumid. Tallinn: Mõttekoda Praxis.

Olulisemad programmi (arendus)tegevused 2025-2028 aastal:

Kvaliteetne eestikeelne haridus

- **Eestikeelse õppele ülemineku tegevuskava elluviimiseks tehakse** koostööd koolide ja lasteaedadega, koolipidajate, ülikoolide, ekspertidega ja lastevanematega, lähtutakse regionaalsetest eripäradest ning säilitatakse haridusasutustes muu kodukeelega lastel oma kultuuri ja emakeele õppimise võimalus.
  - Soodustamaks üleminekut eestikeelsele õppele on välja töötatud **lasteaedade, koolide ning kohalike omavalitsuste nõustamis- ja arendustoekorraldus. Jätkatakse haridusasutuste järelevalve tegevuste laiendamisega.** Kvalifikatsiooninõuetele mittevastava eesti keele oskusega haridustöötajate keeleõppe toetamiseks pakutakse tasuta erinevaid eesti keele õppe võimalusi. Lisaks pakutakse koostöös ülikoolide ja Eesti Keele Instituudiga mitmekülgseid keelevaldkonna metoodikakoolitusi kõikidele haridustöötajatele.
  - Rakendatakse uut 1. ja 4. klasside **keeleõppetoetuste pearaha mudelit**, et soodustada eestikeelsele õppele üleminekut eesti keelest erineva õppekeelega lasteaedades ja põhikoolides. Toetatakse eesti keelest erineva emakeelega lapsi ja õpilasi eesti keele omandamisel, rakendatakse lõimitud aine- ja keeleõpet, sh keelekümblust ning luuakse eeldused õpilaste ainealaste teadmiste paranemiseks.
- **Jätkatakse vähemalt 2026. aastani kõrghariduse tegevustoetuse suurendamist**, et arendada kõrghariduse kvaliteeti, kindlustada õppejõududele konkurentsivõimelised töötasud ning leida tasakaal eesti- ja ingliskeelse kõrgharidusõppe vahel, tagamaks eestikeelse kõrghariduse jätkusuutlikkust.

Haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus

- Tagamaks õpetajatöö jätkusuutlikkust ja järelkasvu ning suurendamiseks õpetajate kindlustunnet oma ametis jätkamiseks, viiakse koostöös kohalike omavalitsustega ellu aastateks **2025-2027 sõlmitud pikaajalist hariduslepet**. Pööratakse tähelepanu **haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalsele arengule ning paindlikule täiendusõppele**, sh haridus- ja noortevaldkonna töötajate vaimset tervist toetavatele tegevustele.
- **2025. a õpetajate palga alammäär on 1820 eurot, millele lisatakse** diferentseerimise osa 20%. Jätkub toetus kohalikele omavalitsustele, et motiveerida neid hoidma lasteaiaõpetajate palka 90% ning magistrikraadiga õpetajatel 100% üldhariduse õpetaja palga alammäära tasemel.
- **Jätkatakse tegevustega haridus- ja noortevaldkonna asutuste juhtimiskvaliteedi tõstmiseks.** Uuenenud kompetentsi- ja karjäärimudeli kasutuselevõtuga toetatakse juhtimiskvaliteedi arendamist, läbimõtestatud värbamist ja järelkasvu toetamist ning juhtide töö tagasisidestamist kogu karjääri vältel.
- Kõrghariduse rahastamise jätkusuutlikkuse tagamiseks ning kasvatamiseks 1,5%-ni SKP-st analüüsitakse võimalusi **suuremal määral eraraha kaasamiseks ning paindlike tasuliste õppimisvõimaluste laiendamiseks** (nt tasu küsimise õigus õppurilt 1-aastaselt magistriõppekaval või doktoriõppes kolmandate riikide üliõpilastelt).
- Võimaldamaks võrdsemat ligipääsu haridusele kõigis ühiskonnagruppides, **uuendatakse õppelaenusüsteemi**. Eesmärgiks on kujundada õppelaenu üliõpilaste ja kutseõppurite jaoks atraktiivsemaks, soodsamaks ning paindlikumaks, et vähendada õpinguteagset töökoormust ning pakkuda laenu näol alternatiivset võimalust, mille abil osaliselt katta hariduse omandamisega kaasnevaid kulusid. Õppelaenu maksimaalne laenusumma tõstetakse 6000 euroni ning pikendatakse tagasimakseperioodi.

Teaduspõhine haridussüsteemi väljakutsete lahendamine ja paindlik haridussüsteem

- **Käivitatakse reform õppimiskohustuse kehtestamiseks täisealiseks saamiseni** eesmärgiga toetada õpingute jätkamist pärast põhiharidust ja vähendada väljalangevust keskkhariduse esimesel aastal. Põhikooli lõpueksamid tuuakse ajaliselt varasemaks, et õppeasutused saaksid eksamite tulemusi arvestada sisseastumiskatsetel. Luuakse eeldused ühtse sisseastumise korraldamiseks keskkhariduse tasemele, kirjeldatakse karjääriteenuste sisu ja kättesaadavus õppija vaates, laiendatakse õpivalikuid kutsekeskkhariduse tasemel ning luuakse võimalusi kutse- ja üldkeskkhariduse õpingute integreerimiseks. Samuti võimaldatakse õppe paindlikumaks muutmist läbi mitteformaalhariduse lõimingu üldharidusõppesse. Õppimiskohustuse täitmise tagamisel täpsustatakse nii kooli kui kohaliku omavalitsuse ülesandeid ning kirjeldatakse lapsevanema ja õppija vastutus.
- Muutmaks kutsekeskkharidus võrdväärseks alternatiiviks gümnaasiumiharidusele, mis võimaldab nii edukat toimetulekut tööturul kui loob eeldused õpingute jätkamiseks, **viiakse ellu kutsehariduse reform**. Reformi raames töötatakse välja uued laiapõhjalised valdkondlikud kutsekeskkhariduse õppekavad, kus tugevdatakse üldharidusõpinguid ja üldpädevuste õpet. Samuti arendatakse välja kutseõppeasutuste uued rahastamise põhimõtted, sh töötatakse välja tasulise kutseõppe regulatsioon korduvõppe piiramiseks. Alustatakse **uue kutsehariduse seaduse** väljatöötamist, mis on kooskõlas kavandatava **ühtse keskkhariduse seaduse** ja kutsete süsteemi reformiga ning mis asendaks kehtivat kutseõppeasutuse seadust.
- Jätkatakse **uue põhihariduse ja ühtse keskkhariduse kontseptsiooni loomist** lõimides sinna üld- ja kutsekeskkhariduse, formaal- ja mitteformaalõppe, toe vajadusega õpilaste kui ka andekate arendamise ehk individualiseerituma õppe korralduse alused. Samuti alustatakse uute põhihariduse- ja keskkhariduse õppekavade loomise protsessi. Formaalse ja mitteformaalse õppe lõimingu üle-eestiliseks rakendamiseks töötatakse välja juhendmaterjal, väljundipõhised huvialade õppekavad ning käivitatakse mentorsüsteem ja meetmed kohalike omavalitsuste koostöögruppidele.
- Arendatakse välja ja juurutatakse järk-järgult **õpilasekeskset haridusmudelit, õppe personaliseerimist ning lõimitakse eri haridustasemetega ja -liikide õpitegevusi** kasutades selleks õpiraja taristu teenuseid. Selleks luuakse õpilaskeskse õppe alused, kontseptsioon ja õiguslik raamistik.
- **Viiakse ellu õppijate annete märkamise ja toetamise tegevuskava**. Õpetajatele ja noorsootöötajatele luuakse koolitusvõimalusi ja toetavaid materjale ning haridusasutustele annete tuvastamist toetav hindamisvahend. Jälgitakse, et annete arengut soodustavate lisategevuste valik oleks piisav kõikide sihtrühmade jaoks.
- Ajakohastatakse **noorsootöö seadus**, milles täpsustatakse noorsootöö korraldamisega seonduvaid kohaliku omavalitsuse ülesandeid ning noorsootöö tegevustele kohalduvaid nõudeid. Töötatakse välja ja rakendatakse **huvihariduse seadus**, millega viiakse huvihariduse olemus ja korraldus omavahelisse kooskõlla, täpsustatakse huvihariduse korraldamisega seonduvaid kohaliku omavalitsuse ülesandeid.
- On algatatud läbirääkimised **kohalike omavalitsustega koolivõrgu korrastamiseks**, mille eesmärgiks on saavutada rahvastiku vähenemisega arvestav, muutunud õpikäsitust toetav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele üle Eesti. **Kohalikke omavalitsusi toetatakse koolivõrgu korrastamisel** nii sisuliselt (oskusteave, nõustamine, andmed) kui ka rahaliselt kestliku kahanemise, energiatõhususe suurendamise põhimõtetel ja ligipäasetavuse tagamisel. Omavalitsustele on käivitatud ka **täiendav rahastusmeede** väikekoolide pidamise toetamiseks, et **soodustada kodulähedaste lasteaed-alkoolide kuni teise kooliastmega koolide pidamist**.
- Koostöös Sotsiaalministeeriumiga viiakse ellu **erivajadustega laste tugisüsteemi reformi tegevuskava**, et lihtsustada ja kiirendada abi kättesaadavust ning tõhustada abivajaduse varajast märkamist.

- **Laste ja noorte vaimse ning füüsilise tervise probleemide ennetamiseks** toetatakse tegevusi nii haridus- kui noorsootööasutustes kui nende väliselt. **Noorte riskikäitumise vähendamiseks ja tõrjutusriski ennetamiseks** võimeistatakse mobiilset noorsootööd ja noorte kaasamist. Töötatakse välja **meetmed** noortele, sh riskinoortele, nende kodanikuühiskonda kaasamiseks.

Hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega

- Viiakse ellu **kutsesüsteemi reform**, millega luuakse ametikeskse kutsesüsteemi asemele universaalsetel oskustel ja nende arendamisel põhinev kutsesüsteem. Selleks töötatakse välja **uus kutseseadus** ja seonduv õigusraamistik, uuendatakse kvalifikatsiooniraamistikku, kutsestandardeid, kompetentsiprofiile ning arendatakse vajalik digitaristu. Samuti **uuendatakse OSKA metoodikat** eesmärgiga välja selgitada ühiskonna ootused õppijate ja töötajate oskustele ning toetatakse nende kompetentside hindamist ja ametlikku tunnustamist. Uuenenud kutsesüsteemile üleminekut alustatakse 2026. aastal.
- Jätkatakse tegevusi **mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks ja rakendamiseks**, mis toetab õppe paindlikumat korraldamist kõrg- ja kutsehariduses, kutsesüsteemis ning täiendkoolituses ning arendatakse täiskasvanud õppija mitteformaalse õppe e-tunnistuste süsteemi.
- Pakutakse vastavalt tööjõu ja oskuste vajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA ning teiste uuringute ja analüüside soovitudele tuginedes **täiendus- ja ümberõppe kursuseid täiskasvanutele**, suunates tegevusi prioriteetse sihtgrupina madala haridustasemega, erialase hariduseta ning aegunud oskustega täiskasvanutele. **Laiendatakse töökohapõhise õppe pakkumist**, toetatakse **täiskasvanute naasmist tasemeõppesse** ning **noorte sisenemist tööturule**.
- Pööratakse tähelepanu tehnilise taibu ja algoritmilise mõtlemisega spetsialistide järelkasvule ning **tootmise, tehnika, tehnoloogia ja IT-valdkonna arenguks vajalike teadmiste ning oskuste arendamisele**. Toetatakse tööelise elanikkonna digipöördeks vajalike oskuste arendamist, et toetada ettevõtete digipööret. Keskkonna- ja kliimateadlikkuse suurendamiseks arendatakse **roheoskusi ja -teadmisi** kõikidel haridustasemetel ning elukestvas õppes. Ida-Virumaa vajadustest lähtuvalt toetatakse piirkonna tööelise elanikkonna oskuste arendamist, et toetada kliimaneutraalsele majandusele üleminekut ning Ida-Virumaa majanduskeskkonna mitmekesistamist.

Programmi mõõdikud⁵

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2023)	2025	2026	2027	2028	2035
Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal (%)						
mehed	11,4	11,1	10,8	10,4	9,95	9
naised	7,8	6,6	6,5	6,4	6,4	6
kokku	9,7	9,1	8,9	8,8	8,66	7,5
<i>Allikas: Eurostat</i>						
Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64-aastaste) osakaal (%)	74,9	75,7	76,1	76,6	77,3	80
<i>Allikas: Statistikaamet</i>						
Täiskasvanute (25–64-aastaste) elukestvas õppes osalemise määr (%)						
Formaal- ja mitteformaalõppes	23,2	23,4	23,6	23,8	24	25
Informaalõppes	57,9	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
<i>Allikas: Eesti tööjõu uuring (Statistikaamet) (nelja nädala metoodika)</i>						
Aasta pärast lõpetamist nutika spetsialiseerumise kasvualadel rakendunute osakaal kõigist hõivatutest (%)	(2022) 26,7	30	30	30,5	30,5	33
<i>Allikas: Uuring Edukus tööturul</i>						
Ennastjuhtiv õppija (%)						
akadeemiliselt taastenõtkete 8. klassi õpilaste osakaal	32,4	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
agentsete 8. klassi õpilaste osakaal	27,2					
8. klassi õpilaste osakaal, kes tunnevad, et õpetajad toetavad nende autonoomiat	38,7					
<i>Allikas: Riiklikud rahuloluküsitlused</i>						
Tipptasemel oskustega (PISA uuringus 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal (%), sh	(2022)					
funktsionaalne lugemisoskus	10,6	13	-	-	17	20
matemaatiline kirjaoskus	13,1	17	-	-	20	25
loodusteaduslik kirjaoskus	11,6	14	-	-	17	20
<i>Allikas: PISA</i>						
Õpetajate keskmine töötasu võrreldes Eesti keskmise töötasuga (%)						
koolieelse lasteasutuse õpetaja	92	80,3	82,6	85,6	86,4	100
üldhariduskooli õpetaja	120	107,1	112	117	120	120
kutseõppeasutuse õpetaja	117	107,1	112	117	117	120
<i>Allikas: Saldoandmik/EHIS/Statistikaamet</i>						
Noorte usaldus riigi vastu (%)	(2022) 57	-	-	-	65	70
<i>Allikas: ICCS</i>						

⁵ Indikaatorite sihttasemeid aastateks 2025–2028. Tegevuste tasandi mõõdikute sihttasemed seatakse oktoobriks.

Meede 1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus

Eesmärk: Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetel ja -liikide vahel.

Meetmesse on koondatud tegevused **õppeasutuste võrgu arendamiseks ja taristu tagamiseks**, et haridus oleks kättesaadav eri sihtrühmadele ja õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust. Samuti tagatakse meetme raames **paindlikud õpivõimalused erinevatel haridusastmetel, kvaliteetse hariduse kättesaadavus ja toetatud õpe**, et vähendada õppest väljalangemist ning rakendada maksimaalselt iga inimese potentsiaali. Õpivõimaluste mitmekesistamiseks, hariduse kvaliteedi tõstmiseks ning eesti keele ja kultuuri laiemaks tutvustamiseks **edendatakse rahvusvahelistumist ja õpirännet**.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2023)	2025	2026	2027	2028	2035
3-aastaste kuni kooliealiste laste osakaal, kes on käinud koolieelses lasteasutuses (%) <i>Allikas: EHIS</i>	88,2	92,5	93	93		95
Vähemalt keskharidusega 20–24 a osakaal (%) <i>Allikas: Eurostat</i>	83,3	85,8	86	87	87	90
Kolmanda taseme haridusega 25–34 a osakaal (%) <i>Allikas: Eesti tööjõu-uuring</i>	43,5	43,7	43,9	44		45
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud kutseõppe lõpetanute osakaal (%) <i>Allikas: EHIS</i>	6,9	-	-	-		
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal (%) <i>Allikas: EHIS</i>	7,3	9,5	10	10,5		15

Tegevus 1.1. Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine

Tegevus toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigile keskhariduse andmisel suurema vastutuse andmist, sh riigigümnaasiumide loomist, haridustaristu optimeerimist ning energiatõhususe suurendamist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist. Korrastatakse tuge vajavate õpilaste koolide võrk. Kohalikud omavalitsused saavad toetust nii väikeste maakoolide pidamiseks kui ka kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks, mis on suunatud mistahes erivajadusega inimese tavapärase õppe- ja noorsootöös osalemise toetamisele ning osalemise suurendamisele läbi õppekeskkonna parendamise ning õppe- ja töövahendite tagamise.

Möödik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
Sihttase							
Eesmärk: Demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades							
Gümnaasiumiastmega koolide arv (tk) <i>Allikas: EHIS</i>	158	158	156	153	152	150	
Riigigümnaasiumide arv (tk) <i>Allikas: EHIS</i>	18	20	25	27	27	27	

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 1.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Koolivõrgu korrastamine (sh riigigümnaasiumid, põhikoolid, HEV koolid) <i>Tulemus: Aastaks 2026 tegutseb 27 riigigümnaasiumi, sh igas maakonnas vähemalt üks riigigümnaasium ca 12 000 õppekohaga. Alustatakse Tõnismäele ja Lasnamäele riigigümnaasiumite õppehoonete ehitamise ettevalmistustöödega, õppetööd alustatakse neis eeldatavalt 2029.</i> - Investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu korrastamiseks <i>Tulemus: Investeeringud võimaldavad ümber korraldada ja optimeerida kogu maakonna põhihariduse pakkumist ning leevendada ennetavalt demograafiliste muutuste mõju enim väheneva ja vananeva elanikkonnaga piirkonnana Ida-Virumaal, keskendudes hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele.</i> - Kaasava hariduse edendamiseks koolide ja noorsootöösutuste õppekeskkonna parendamine <i>Tulemus: Õppeasutused on toetatud tuge vajavate õppijate kaasamiseks. Üldhariduskoolides, kutseõppe- ja noorsootöösutustes on tehtud vajalikud hoonete kohendused ning hangitud on vajalikud õppe- ja töövahendid.</i> - Kutseõppeasutuste taristu nüüdisajastamine <i>Tulemus: Tehtavad investeeringud on kooskõlas üldise kutseõppeasutuste võrgu kava arengutega.</i> - Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine <i>Tulemus: Investeeringud toetavad haridusasutuste, sh kutseõppeasutuste, üldhariduskoolide, mitteformaalse õppe pakkujate ja ka kõrgharidusasutuste (nt ülikoolide piirkondlikud kolledžid) ning noorsootöösutuste tihedamat koostööd, tagades regiooni vajadustele vastava õppe läbiviimiseks ühise taristu, mis võimaldab: 1) ühtselt korraldatud vastuvõttu keskharidustaseme õppesse; 2) üldkeskhariduse ja kutsehariduse lõimitud õppekaval õppimist (õppijatele paindlikult ligipääsetav taristu); 3) hübriidõppe integreerimise võimekust.</i>				
KOKKU KULUD	31 473	40 366	52 762	34 266
KOKKU INVESTEERINGUD	12 770	16 462	25 681	32 241

Tegevus 1.2. Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele

Tegevus hõlmab üldhariduses kolme haridustaset: alus-, põhi- ja üldkeskharidust ning kutseharidust.

Ligipääsu tagamiseks kvaliteetsele **üldharidusele** antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut.

Eelpool nimetatud haridustoetuse all peetakse silmas ka läbi kohalike omavalitsuste (KOV) toetusfondi eraldatavat toetust (495 mln eurot), mis panustab otseselt tegevuse eesmärkidesse, kuid mida kajastatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja mis seetõttu käesoleva programmi eelarves ei sisaldu. Koguulatuses katavad KOV-id oma üldharidusega seotud kulusid riigist saadava toetuse, maksutulude ja muude tulude arvelt.

Kutsehariduses kavandatakse õppes osalemise kasvu ning lõpetajate oskuste tööturu vajadustele vastavuse tagamiseks kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppevahendeid.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: Luua tingimused koolikohustuse täitmiseks, tagada ligipääs üldharidusele ja vähendada väljalangevust. Luua Eesti elanikkonnale nende vajadustele ja võimetele vastavad kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega kutseõppevõimalused, mis vastavad tööturu arenguvajadustele.							
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): kokku/ poisid/ tüdrukud Allikas: EHIS	0,25/ 0,3/ 0,2	0,3/ 0,4/ 0,2	0,34/ 0,38/ 0,3	0,25/ 0,3/ 0,2	0,25/ 0,3/ 0,2	0,3/ 0,3/ 0,2	
Gümnaasiumist väljalangejate määr 1. õppeaastal (%) Allikas: EHIS	0,9	1,2	1,3	1,1	1,0	1,0	
Kutseõppest väljalangejate määr kutsekeskhariduse 1. õppeaastal (%) Allikas: EHIS	8,9	10,7	8,6	8,5	8,0	7,8	
Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist Allikas: EHIS	81,9	81,2	82,1	83	83	83	
Kutsehariduse* omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%) Allikas: EHIS	22,3	21,6	21,2	23	24	24	

*Kutsehariduse all mõistetakse ainult tasemeõppes saadud kutseharidust.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 1.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub				
Üldhariduses:				
- Õppimiskohustuse reformi ja kutsehariduse reformi elluviimine				
<i>Tulemus: Rohkem õppijaid jätkab õpinguid pärast põhihariduse lõpetamist. Rakendub õppimiskohustus täisealiseks saamiseni ning kooli ja koolipidaja ülesanded on õppimiskohustuse täitmise tagamisel täpsustatud. Kutsekeskharidus kujuneb võrdväärseks alternatiiviks gümnaasiumiharidusele ning üha rohkem õppijaid suundub põhikoolijärgselt kutseõppesse. Välja on töötatud kutseõppeasutuste uued rahastamise põhimõtted ning piiratakse korduvõpet.</i>				
- Haridustoetuste tagamine munitsipaal- ja erakoolidele ning õppekohad riigi koolides				

Tulemus: Igale õpilasele on tagatud juurdepääs kvaliteetsele kodulähedasele põhiharidusele ning mitmeid valikuvõimalusi pakkuvale kodumaakonnas asuvale gümnaasiumiharidusele. Õppes väljalangemine üldhariduses on vähenenud. Õpetajate töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega, mis tagab koolis töötamise muutumise arvestatavaks valikuks parimatele.

- IBO õppekavade rakendamise ja Tallinna Euroopa Kooli arengu toetamine

Tulemus: Rahvusvaheliselt tunnustatud õppekavade rakendamine toetab riigi erinevate valdkondade rahvusvahelistumise ja rahvusvahelise koostööga seotud tegevusi.

Kutsehariduses:

- Kutseõppe koolitusmahtude kavandamine, õppekohtade tagamine ja õpilaste toimetulekut toetavad meetmed

Tulemus: Tasuta õppekohad tagavad kutseharidusele ligipääsu, sh on võetud arvesse koolikohustuse tõstmine 18. eluaastani. Koolitusmaht on optimaalne ja kooskõlas OSKA raportite soovitudetega. Rahastamismudel toetab kutsehariduse eesmärkide saavutamist, sh kaasava hariduse põhimõtete arvestamist õppetöö korraldamisel koolides⁶. Kutseõppeasutused arvestavad võrdse kohtlemise põhimõtet ja erinevate sihtrühmade vajadusi, sh eesti keelest erineva kodukeelega õpilased, uusimmigrandid ja tagasipöördunud, haridusliku erivajadusega õpilased. Väheneb kutseõppe katkestamine, sealhulgas majanduslikel põhjustel.

- Kutseõppeasutuste õppekavarühmade üleriigilise jaotuse optimeerimine ja õppekeskkonna kaasajastamine

Tulemus: Kutseõppeasutuste ja õppekavarühmade jaotus on optimaalne ning õppebaaside riskasutus tagab erinevate piirkondade tööandjatele vajaliku tööjõu koolitamise. Pindade ja tehnoloogiliste seadmete kasutus on optimaalne, kutseõppeasutustes on ajakohane sisseseade ja võimekus toetada õppevaldkondade ja piirkonna arenguid.

KOKKU KULUD	280 262	269 129	266 210	266 299
AMORTISATSIOON	17 195	17 195	17 195	17 195
KOKKU INVESTEERINGUD	1 547	946	995	914

⁶Kaasava hariduse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamine koolide igapäevatoos on kutsehariduse rahastamismudeli üheks komponendiks ja seetõttu kajastub õpilaste toetamine koolides käesolevas tegevuses. Süsteemsed arendused riigi tasandil nii kaasava hariduse paremaks rakendamiseks kui ka muude sihtrühmade toetamiseks kajastatakse tegevuses 2.2. (sh haridustasemetel-ülene lähenemine).

Tegevus 1.3. Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele

Tegevuse raames toetatakse kõrgharidusõppe läbiviimist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused, juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust, toetatakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
Sihttase							
Eesmärk: tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesise valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele.							
Kõrgharidusõppest väljalangejate määr (kõrghariduse 1. astme õpingute esimesel aastal) (%) <i>Allikas: EHIS</i>	14,5	15,1	13,2	16	15,9	15	
Doktorikraadi kaitsmiste arv õppeaastas <i>Allikas: EHIS</i>	222	250	237	300	300	300	
Nominaalajaga lõpetanute osakaal kõrghariduses (%) * <i>Allikas: EHIS</i>	55	56,1	54,8	54,5	55	56	
Osakaal vilistlastest, kes on rahul õppejõudude ning õpetamise ja juhendamise (%) ** <i>Allikas: vilistlaste uuring</i>	-	81,4		83	-	83	

*Nominaalaeg +1 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on väiksem kui 4 aastat, nominaalaeg+2 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on vähemalt 4 aastat. Arvesse on võetud 1. ja 2. astme õppekavad.

**Allikas: Vilistlaste uuring (rahulolevate vilistlaste osakaal väljendub vastusevariantides "pigem nõustun" ja "nõustun täiesti")

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 1.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Kõrgharidusõppe läbiviimise rahastamine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine				
Tulemus: Tegevustoetuse eraldamisega on tagatud kõrgharidusõpe ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides. Rahastamise maht ja mudel toetab kõrghariduse kvaliteedieesmärkide saavutamist ning võimaldab pakkuda piisavas ulatuses kõrgharidusõpet, sh pöörates tähelepanu õppekohtade arvu suurendamisele suurema tööjõuvajadusega valdkondades nagu haridus (õpetajakoolitus, eripedagoogid, logopeedid, koolipsühholoogid) IKT, tehnika, tootmine ja ehitus, tervishoid. Kõrgkoolide vastutusvaldkonnad on selged, paraneb koostöö ning kõrghariduse kvaliteet. Kõrgkoolide juhtimis- ja töökorraldus on tõhus.				
- Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavate teenuste ja toetuste tagamine				
Tulemus: Tagatud on toetuse saamise võimalus üliõpilaste majandusliku toimetuleku parandamiseks ja erivajadustest tulenevate vajaduste rahuldamiseks, suureneb kõrghariduse ligipääsetavus eemalejäämise riskis olevate noorte hulgas. Eesti keelest erineva emakeelega üliõpilastele on loodud parem ligipääs eestikeelsele kõrgharidusele ⁷ . Paranevad võimalused osaleda elukestvas õppes, sh kõrgharidusõppes. VÕTA süsteem toetab kõrgharidusõppes osalemist.				
KOKKU KULUD	296 256	324 768	316 187	316 210
AMORTISATSIOON	2 895	2 895	2 895	2 895
FINANTSEERIMISTEHINGUD	253	253	253	253
KOKKU INVESTEERINGUD	1 720	795	795	695

⁷ Rahastamine tegevustoetuse raames

Tegevus 1.4. Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine

Suuremat lisandväärtust andvate erialaste oskuste ja tööelu üldoskuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi. Koolituste rahastamisel lähtutakse OSKA soovitustest jm uuringutest ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse VÕTA süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustikutööd ja täiskasvanute teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ning õppimisvõimalustest.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
	Sihttase						
Eesmärk: Paranenud on täiskasvanute ligipääs õppija huvidest ja võimetest lähtuvalt, tema arengut toetavale ja tööturu vajadustega arvestavale kvaliteetsele mitteformaalsele õppele. Koostöövormid on parandanud täiskasvanute teadlikkust elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest							
25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%)*	8,6	10,7	9,95	12,3	13,1	13,8	
Allikas: Statistikaamet							
Mittetatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskkharidusega 19-64-aastaste hulgas (%)	4,8	4,5	4,7	4,8	4,8	4,9	
Allikas: EHIS							
Õppetööst väljalangevuse määr mittetatsionaarses üldharidusõppes (%)**	30	32	26,3	28,9	28,4	27,9	
Allikas: EHIS							
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%)							
Formaal- ja mitteformaalõppes ***	-	48,1	-	49,9	50,6	51,2	
Informaalõppes****	59,6	62,6	67,8	70,5	71,8	72,9	73,9
Allikas: Eesti Tööjõu Uuring (Statistikaamet)							

*Eesti Statistikaameti andmed. Mõõdiku arvutamisel lähtutakse Eesti tööjõu-uuringust ning see kajastab küsitlusele eelnenud nelja viimase nädala jooksul tasemehariduses või koolitusel osalenute osatähtsust 25–64-aastaste hulgas. Madala haridustaseme all mõistetakse põhiharidusega või sellest madalama haridusega inimesi (ISCED 0-2).

**Arvesse on võetud kõik mittetatsionaarse õppe õppevormid gümnaasiumiastmes

*** Euroopa Komisjoni meetodika, indikaator hõlmab endas formaal- ja mitteformaalõpet, va juhendatud töökohapõhine õpe

****Arvesse on võetud õppimist pereliikmelt, sõbralt või kolleegilt, trükimaterjalide abil, elektroonilise seadme vahendusel, giidiga ekskursioonidel, õppekeskustes.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 1.4 rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine				
Tulemus: Töötavatele täiskasvanutele on pakutud täiendus- ja ümberõpet, mis arvestavad OSKA jm prognoose, regionaalseid vajadusi ning eripärasid. 2029. aastaks on vähemalt 64 000 täiskasvanut on parandanud oma tööalaste kompetentside sh tööelu üldoskuste taset. Parandatud on koolitusasutuste võimekust nii üldpäädevuste, rohe- ja digioskuste ning erialaoskuste koolitamisel ja integreerimisel. Lisaks on arendatud täiskasvanutele pakutavaid e-õppe võimalusi. Prioriteetsete sihtrühmade õppes osalemise suurendamiseks on välja töötatud ja piloteeritud individuaalse õpikonto lahendused.				
- Täienduskoolituse ja täienduskoolitusasutuste kvaliteedi arendamine				
Tulemus: Täienduskoolitusasutused järgivad täiskasvanute koolituse seaduse ning täienduskoolituse standardi nõudeid. Esimese etapina on käivitunud täienduskoolitusasutuste õppekavarühmapõhine kvaliteedihindamise süsteem mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks tegevusloa väljastamise kontekstis. Välja on töötatud tingimused ja protseduurid kvaliteedi hindamiseks ja tunnustamiseks. Nii hindajate kui ka täienduskoolitusasutuste võimekus hindamist ette valmistada ning läbi viia on paranenud ning kvaliteedi hindamine mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks on käivitunud. Kasvatatud on koolitajate ja koolitusasutuste võimekust üldpäädevuste, rohe- ja digioskuste ning erialaoskuste koolitamisel. Täiskasvanute täienduskoolituste kvaliteet paraneb. Valminud on PIAAC uuringu temaatilised aruanded ja täiskasvanuhariduse poliitika kujundamiseks vajalikud temaatilised uuringud.				
- Mikrokvalifikatsioonide rakendamise toetamine				

Tulemus: Loodud on põhimõtted ja kriteeriumid mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks, tunnustamiseks ning rakendamiseks, et paremini siduda täiendus- ja ümberõpe tuleviku oskuste vajadustega ning luua õppijatele võimalused tema vajadustele ja võimetele vastava, väiksematest osadest koosneva hariduse omandamiseks.

Täiskasvanute täienduskoolituse e-tunnistuste süsteemi arenduste esimesed etapid on ellu viidud, mis on sisendiks täiskasvanud õppija õppimise ja oskuste digiloo loomiseks. Paindlike õpiteede toetamiseks on tõhustatud VÕTA kasutamise võimalusi haridus- ja kutsesüsteemis.

- Teadlikkuse tõstmine elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest, täiskasvanuhariduse osapoolte koostöö arendamine

Tulemus: Täiskasvanuhariduse populariseerimistegevused ja organisatsioonide vaheline koostöö toetavad elukestvas õppes osaluse kasvu. Toetatud on piirkondlikku ja kogukondlikku võrgustikutööd, suurendatud kolmanda sektori, sotsiaalsete partnerite, KOV-ide ning tööandjate rolli õppimise ja enesetäiendamise populariseerimisel. Paranenud on info kättesaadavus täiskasvanute õppimisvõimalustest, eriti mitteformaalse õppe osas, ning inimeste teadlikkus elukestva õppe vajalikkusest.t.

- Madalama haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemeõppesse

Tulemus: Pidurdub õppijate langus üldhariduse mittetatsionaarses õppes, suureneb täiskasvanud õppijate osakaal kutseõppeasutustes ja kõrgkoolides. Täiskasvanutele (sh HEV õppijatele) on loodud paindlikud võimalused tasemeõppeks. Täiskasvanutele põhi- kesk- ja kutseharidust pakkuvaid õppeasutusi on toetatud arendustegevuste elluviimisel ning õppe paindlikumaks muutmisel. Haridusasutusi on toetatud kvaliteetse ja kaasaegse õppe pakkumisel, arendatud on e-õppe võimalusi, integreeritud üldharidusõpet ja kutseoskuseid. Madalate ja aegunud oskustega täiskasvanuid on toetatud õpitee jätkamisel tasemeõppes.

KOKKU KULUD	21 727	22 998	22 544	21 030
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Tegevus 1.5. Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine

Tegevuse raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega, arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist, pakutakse õpirände soodustamiseks stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus (ENIC/NARIC keskus).

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: Eestis antav haridus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline							
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%)	11,4	11,0	9,7	11,0	11,0	11,0	
Allikas: EHIS							

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 1.5. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Rahvusvaheline haridusturundus (Education Estonia, Study in Estonia) <i>Tulemus:</i> Suureneb Eesti kui atraktiivse sihtriigi rahvusvaheline nähtavus ja konkurentsivõime. Kasvab teadlikkus Eesti haridussüsteemi tugevustest ja üldistest arengusuundadest. - Kutsehariduse rahvusvahelise koostöö arendamine <i>Tulemus:</i> Kasvab õpilaste ja õpetajate õpiränne ning koolide osalus rahvusvahelises koostöös. Kutsehariduspoliitika kujundamisel tuginetakse rahvusvahelistele kogemustele. - Euroopa Liidu mobiilsusprogrammi Erasmus+ elluviimine (katab üld-, kutse-, kõrg-, ja täiskasvanuharidust) <i>Tulemus:</i> Paraneb institutsioonide vaheline koostöö ja suureneb õpiränne. - Õpirände soodustamiseks pakutakse stipendiumiprogramme: Kristjan Jaagu stipendium, Noore Õpetlase stipendium, Euroopa Ülikooli Instituudi stipendium jt. <i>Tulemus:</i> Eesti üliõpilaste ning õppejõudude õpiränne suureneb. - Välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus pakkumine ENIC/NARIC keskuses. <i>Tulemus:</i> Tagatud on välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine kõrgkoolidele ja tööandjatele.				
KOKKU KULUD	42 686	44 361	49 172	49 933

Meede 2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad

Eesmärk: Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.

Meetmesse on koondatud tegevused nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete rakendamiseks kõigil haridustasemetel⁸ ja -liikides, et õppeprotsess ja õppe sisu toetaksid ennastjuhtiva õppija arengut, õpe võimestaks nii õppijat kui ka õpetajat ja kutseõpetajat. Õppe tulemuslikkuse suurendamiseks ja õppija arengu pidevaks toetamiseks lähtutakse õppekavade arendamisel, rakendamisel ja õppijate hindamisel nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning arendatakse nutikat õppevara ja metoodikat. Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne eestikeelne ja eesti keele õpe ning soodustatakse võõrkeelte õppimist. Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate ja tugispetsialistide järelkasv⁹, paindlikud võimalused ametisse asumiseks, tugi algajatele ning professionaalse arengu võimalused kogu karjääri vältel. Tagatakse õppeasutuste juhtide järelkasv, toetatakse nende professionaalset arengut, töötatakse välja ja rakendatakse juhtide hindamise süsteem.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2023)	2025	2026	2027	2028	2035
PISA uuringus alla kolmanda taseme* saavutanud õpilaste osakaal (%), sh						
<i>funktsionaalne lugemisoskus</i>	36,2	31,0	-	30,0		27
<i>matemaatiline kirjaoskus</i>	38,2	30,0	-	29,0		26
<i>loodusteaduslik kirjaoskus</i>	32	29,0	-	28,0		25
<i>Allikas: PISA</i>						
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–24-aastaste osakaal (DESI) (%)**	(2021) 47,5	täpsustamisel	-	-		täpsustamisel
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu						
<i>kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal 8. klass</i>	20,1	26	26	26		kasvab
<i>11. klass</i>	30,1	41	41	41		kasvab
<i>kutsekeskharidus</i>	45	56	56	56		kasvab
<i>tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpetajate osakaal***</i>	-	85	85	86		kasvab
<i>Allikas: Rahulolu-uuring</i>						
Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal (%)	52,3	70	72	72	72	95
<i>vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal (%)</i>		Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja				
<i>Allikas: EHIS, EIS</i>						
Õpetaja kutsekindlus****						
<i>õpetajakoolituse lõpetanute osakaal, kes on pärast lõpetamist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i>	56	57	57	57	58	60
<i>esmakordselt õpetajana alustanute osakaal, kes on pärast ametisse asumist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i>	52	52	52	53	54	55
<i>Allikas: EHIS</i>						

*Mõõdetakse skaalal 1–6, kus 1 tähistab madalamaid ja 6 tipposkuseid.

**Allikas The Digital Economy and Society Index (DESI) [\[link\]](#)

***Arvesse on võetud alus-, üld- ja kutsehariduse õpetajad, sh täiskasvanute gümnaasiumi õpetajad.

****Arvesse on võetud koolieelse lasteasutuse, üldhariduskooli, kutseõppeasutuse ja rakenduskõrgkooli õpetajad, kes on pärast õpetajakoolituse lõpetamist või esmakordselt tööle asumist töötanud viiel järjestikusel aastal.

⁸ Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine kõrghariduses vt tegevus 1.3.

⁹ Õppejõudude järelkasvu teema vt tegevus 1.3.

Tegevus 2.1 Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine

Tegevuse raames arendatakse üld- ja kutsekeskhariduse riiklikke õppekavasid, kutsehariduse õppekavu, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu.

Õppekavade rakendamisel ja arendustöös toetatakse koole vajaduspõhise nõustamisega, korraldatakse võrgustikutööd parimate praktikate vahetamiseks ning soodustatakse huvipoolte (näiteks ülikoolid, aineliidud, tööandjad jt) kaasamist õppe kaasajastamisel.

Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut.

Viiakse läbi Eesti kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamist. Viiakse ellu haridus- ja noortevaldkonna koostöövõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustöid ning toetatakse koolide digitaristut.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
	Sihttase						
Eesmärk: Õppekavade arendamisel ja rakendamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning toetatakse nutika õppevara ja metoodika kasutamist õppes. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist, hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele.							
Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikku kuuluvate koolide arv Allikas: Liikuma Kutsuva Kooli programm	148	184	205	214	224	235	
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%)*							
4. klass	31,8	30,7	31,7	33	33	34	
8. klass	16,3	16,1	15,5	17	18	19	
11. klass	15,8	15,5	16,5	17	17	18	
Allikas: Rahulolu-uuring							
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%)							
4. klass	66,0	63,5	60,9	67	68	68	
8. klass	79,3	76,7	69,8	81	81	81	
11. klass	92,4	90	88,1	93	93	93	
Kutseõppeasutuste õppijad	92,4	87,8	86	93	93	93	
Allikas: Rahulolu-uuring							
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (sh õpilaste, lapsevanemate, kolleegide poolt) (%)	87,5	-	-	-	-	91	
Allikas: Rahulolu-uuring							
Andeka õppija toetamine	Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja						

*Allikas: Rahulolu-uuring. Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis üle keskmise rahul, s.t õpilased, kes on vastanud kõigile kolmele liikumisvõimalustele hinnangu andmise küsimusele (1. Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna. 2. Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, nt rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades. 3. Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma.) ning nende vastanute osakaal, kelle kolme küsimuse vastuse keskmine on 4-5 (vastuste skaalal 4 tähistab vastust "pigem olen nõus" ning 5 "olen täiesti nõus").

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 2.1. rahastamiskava				
<p>Tegevuse raames toimub:</p> <p>- Üldhariduse riiklike õppekavade arendamine ja rakendamise toetamine (sh õppevara)</p> <p>Tulemus: Kõikide õpilaste arendamine õppeprotsessi käigus toimub samadel väärtusalustel ja ühtse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete kohaselt, et toetada üld- ja tulevikuoskuste, sh meediapädevuse kujunemist. Üldhariduse riiklikud õppekavad (üldosa ja ainekavad) aitavad kaasa õpilase terviklikku arengut toetava õppe korraldamisele ning tagasisideandmisele põhikoolis ja gümnaasiumis ning võimaldavad paindlikke õpiteid. Õpiteede valimist toetab tõhusam karjääriteenuste kättesaadavus. Loodud on õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise toetamise meetmed. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara, sh hindamisvahendid. Toetatakse mitteformaalsete ja informaalsete õpikeskkondade (sh e-õppe keskkondade) kasutamist formaalhariduses, et tagada paremad võimalused iga õppija arengu toetamiseks ning nende tulevase karjääri ja elukestva õppega seotud valikute kujundamiseks.</p> <p>- Luuakse tõendus põhine süsteem noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse tihedamaks lõimimiseks formaalharidusse</p> <p>Tulemus: Kõigile noortele on loodud võimalused mitteformaalses õppes omandatu arvestamiseks riikliku või individuaalse õppekava täitmisel. Toetatakse valmisolekut nõustada noori mitteformaalse õppe võimaluse leidmisel, õpitu kirjeldamisel ning õpitu arvestamisel riikliku õppekava täitmisel.</p> <p>- Tõendus põhise ja õppija arengut toetava kvaliteedijuhtimise edendamine üldhariduses</p> <p>Tulemus: Õppija arengut toetavate õpitulemuste välishindamise vahendite (e-eksamid, e-tasemetööd ja küsitlused), sh tagasiside (kirjeldab mh koolide panust õpilaste edasijõudmises) ja metoodika on arendatud ning rakendatud ning kooskõlas kasutajagruppide (õpilane, õpetaja, lapsevanem, koolijuht, riik) ootuste ja valmisolekutega ning harid spoliitiliste otsustega.</p> <p>Välja on töötatud üldharidussüsteemi kvaliteedihindamise mudel, sh hindamiskriteeriumid ja mudelit on piloteeritud, samuti on välja töötatud tuge vajavate koolide jaoks arendusprogrammid, k sh nõustamist ja toetamist on piloteeritud. Õppeasutuse eneseanalüüsiks ja hindamiseks on loodud digitaalne juhtimislaud.</p> <p>- Kutseõppe riiklike õppekavade ja kutseõppe õppekavade arendamine ning rakendamise toetamine (sh õppevara)</p> <p>Tulemus: Kutsehariduspoliitikat kavandatakse tihedas koostöös huvipooltega ja teiste haridusastemetega, kaasatute võrgustik on laiinenud ja koostöö regulaarne. Selle tulemusena on kutseõppe õppekavasüsteem terviklik, õppekavad on ajakohased ja ühendavad tööandjate ootused õpilaste vajadustega. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara sh simulaatorid.</p> <p>- Õppeasutuste ja õppe kvaliteedi hindamine kutse- ja kõrghariduses</p> <p>a) kutsehariduse kvaliteedi hindamine</p> <p>Tulemus: Kutsehariduse osapooled, sh koolid on saanud tagasisidet oma õppekasvatustöö kvaliteedi, tugevuste ja paremusvõime kohta. Koolide hindamisaruanded on avalikud ning on aluseks analüüsile, edasistele juhtimisotsustele ja arendustele. (Tegevusi viiakse ellu programmi tegevuse 3.2 raames)</p> <p>b) kõrghariduse kvaliteedi hindamine (institutsionaalne akrediteerimine ja temaatiline hindamine).</p> <p>Tulemus: Eesti kõrgkoolide toimimist ja kvaliteeti seiratakse ja hinnatakse süsteemselt ning hindamissüsteem tagab õppe kõrge kvaliteedi.</p> <p>c) Õppe õiguse ekspertiis kutse- ja kõrghariduses (õppekavagruppide/-rühmade esma- ja kordushindamine).</p> <p>Tulemus: Kõik avatavad õppekavad vastavad kehtivatele kvaliteedistandarditele ja tööturuvajadusele.</p> <p>- Turvalise koolikultuuri edendamine ja õppijate füüsilise tervise edendamine</p> <p>Tulemus: Kiusamisjuhtude arv haridusasutustes on vähenenud. Koolide õppekeskkond ja koolikultuur on rohkemates koolides turvaline. Viiakse ellu liikumist soodustavaid programme ja tegevusi.</p> <p>- Andekate õpilaste arengu toetamine</p> <p>Tulemus: andekate õpilaste arengu toetamise põhimõtted on kajastatud koolide õppekavades. Kasvab koolide arv, kus tehakse sihipärast tööd annete arendamisel. Õpilaste osalus riiklike olümpiaadide piirkonnavoordes ja üleriigilistel konkurssidel on kasvav.</p> <p>- Hariduse valdkonna e-teenuste arendamine ning haldusala IKT tegevuste koordineerimine</p> <p>Tulemus: Hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist, õpetamist ja õppeasutuse tõendus põhist juhtimist, sh pidaja poolt.</p>				
KOKKU KULUD	28 316	26 323	25 835	24 500
AMORTISATSIOON	3 085	3 085	3 085	3 085
KOKKU INVESTEERINGUD	1 897	1 572	1 560	1 481

Tegevus 2.2. Võrdsete võimaluste tagamine hariduses

Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamise teenuste kättesaadavus; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalseid arenguvajadusi.							
Koolivälise nõustamismeeskonna soovitatud tugispetsialisti teenuste rakendamise osakaal põhihariduses (%) Allikas: EHIS	74	76	74,7	78	80	80	
Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest Allikas: EHIS	34,4	36,2	38,1	36	36	36	
Tavakooli kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest (%) Allikas: EHIS	68,4	70,8	72,8	72	75	75	
Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksami ja gümnaasiumi riigieksami keskmine tulemus (Pk/G) Allikas: EHIS/Harno	65*/73	60/67	58,9/72,2	75/75	75/75	75/75	
Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes (%)** Allikas: EHIS	77,3	75,5	69,1	78	80	80	
Tipptasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga: Allikas: PISA							
Loodusteadused: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	-	-	5,9/13,3	10,8/19	-	-	
Lugemisoskus: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	-	-	7,3/11,6	12/20,5	-	-	
Matemaatika: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool	-	-	7,8/14,7	13,5/23,7	-	-	
Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks Alusharidus Üldharidus Allikas: Rahulolu-uuring	46,3 43	- -	- -	- -	- -	49 46	
Alushariduse õpetajate osakaal, kes nõustuvad, et lasteaed ja erinevad lasteaiaavälised spetsialistid, sh arstid, tugi- ja lastekaitse spetsialistid ning politsei jt, teevad erivajadustega laste toetamisel head koostööd Allikas: Rahulolu-uuring	59,2	-	-	-	-	62	
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, kes leiavad, et kool ja erinevad koolivälised spetsialistid sh politseinikud, nõustajad, arstid, psühholoogid, noorsootöötajad jt teevad hariduslike erivajadustega laste toetamisel head koostööd Allikas: Rahulolu-uuring	65,3	-	-	-	-	68	

Õpetajate osakaal, kes tunnevad, et nad on hästi või väga hästi ette valmistatud õpetamiseks mitmekultuurilises või -keelses keskkonnas	-	-	-	-	-	-	
Allikas: TALIS							

* 2021. a tulemust täpsustatud tulenevalt meetodikast

**C1-taset hakatakse seirama pärast vastava vahendi välja töötamist.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 2.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Alushariduse õigusruumi muudatused* <i>Tulemus: On vastu võetud uus alusharidusseadus, millega määratletakse koostöös Eesti Vabariigi haridusseadusega lastehoidusid edaspidi haridusasutustena, kus alushariduse õppekava raamistikus toetatakse lapse üldoskuste arengut ning seeläbi tagatakse senisest tulemuslikum lapse arengu toetamine ja ühtlasem alushariduse tase. Koolieelses lasteasutuses töötava õpetaja töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega ning aitab kaasa motiveeritud personali tagamisele.</i>				
- Kaasava hariduse ja vajaduspõhiste õppenõustamise teenuste elluviimine ja seire <i>Tulemus: Õppenõustamise teenused vastavad kvaliteedinõuetele ja on võrdsetel alustel kättesaadavad kõigis maakondades. Hariduspoliitilised otsused ning kooli pidajate ja koolide tegevus kaasava hariduse rakendamisel toetavad igakülgset iga õpilase arengut ning on kooskõlas laste põhiõigustega. Riik on toetanud kohalikke omavalitsusi haridustugiteenuste korraldamiseks ja üle on vaadatud Rajaleidjate võrgustiku funktsioonid. Ennetatud on õppest ja/või tööturult väljalangemist.</i>				
- Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine <i>Tulemus: On toetatud eesti keelest erineva emakeelega isikute eesti keele õpet. Paranenud on keeleõppe kvaliteet ja laienenud on keeleõppe võimalused nii õpilastele kui ka täiskasvanutele (sh haridustöötajatele, tugispetsialistidele, kohalike omavalitsuste noorsootöötajatele ja huvihariduskooli õpetajatele); arendatud on hindamise, testimise, keeleõppe meetoodika jm alast kompetentsi keeleõppevaldkonnas, sh keeletehnoloogilisi võimalusi kasutades.</i>				
KOKKU KULUD*	59 762	66 356	64 390	62 250
KOKKU INVESTEERINGUD	730	1 870	3 500	4 400

*Tegevustesse panustab ka omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatav 16 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteaedades. Kuna riigi toetus KOV-idele kavandatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all, ei sisaldu see summa seetõttu käesoleva programmi eelarves.

Tegevus 2.3 Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine

Tegevuse raames arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja, haridusasutuse juhi ja tugispetsialisti ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.

Möödik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
Sihttase							
Eesmärk: Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate, haridusasutuste juhtide ja tugispetsialistide järelkasv ning paindlikud võimalused ametisse asumisel.							
Koolijuhtide osakaal, kes võtsid kasutusele meetmeid, et toetada õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamisel (TALIS) (%) <i>Allikas: TALIS</i>	45 (2018)	-	-	50	-	-	
Kuni 39-aastaste õpetajate osakaal üldhariduskoolides (%) <i>Allikas: EHIS</i>	26,5	26,4	26,4	28	28,5	28,5	29
Konkurss õpetajakoolituse õppekohtadele* <i>Allikas: SAIS+EHIS</i>	1,2	1,1	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4
Õpetajate osakaal (%), kes leiavad, et õpetajaamet on ühiskonnas väärtustatud <i>Allikas: TALIS</i>	26,4 (2018)	-	-	-	-	-	
Õpetajate osakaal, kes on vähemalt kord kuus õpetanud koos teise õpetajaga (%) <i>Allikas: TALIS</i>	21,5 (2018)	-	-	-	-	-	

*Näitab õpetajakoolituse õppekavade konkursi suhet ülikoolide kõigi bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavade keskmisesse konkurssi.

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 2.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames:				
<p>- Toetatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalset arengut ja järelkasvu</p> <p>Tulemus: Haridus- ja noortevaldkonna töötajate areng on toetatud tuginedes kinnitatud täiendusõppe kontseptsioonile. Õpetajaametisse sisenemiseks ning selles püsimiseks on loodud paindlikke õpiteid ja on toetatud haridusvaldkonna sisest mobiilsust. Tähelepanu on pööratud õpetajaameti ning noortevaldkonna töötajate ametite populariseerimisele. Loodud on võimestamise meetmed, mis aitavad haridus- ja noortevaldkonna asutuste juhtidel luua õppimist ja õpetamist toetavat kultuuri ja KOV haridusametnikel täita koolipidaja rolli. Välja on toetatud haridustöötajate eetikanormistik ning selle rakendamise plaan. Toetatud on haridustöötajate metoodika ja (aineülese) didaktika alase pädevuse arendamist ning innovaatiliste õppemeetodite kasutuselevõttu (sh IKT kasutamine personaalhariduses). Loodud on võimalused täienduskoolitusel osalemiseks, arendatud on koolituskvaliteeti ja meetmeid enesehindamise protsesside juurutamiseks. Kutsutud on ellu Õpetajate Akadeemia, mille tegevuste fookusvaldkondadeks on loodusteaduste didaktika, matemaatika didaktika, eesti keele õpetamine muu kodukeelega õpilastele ja lastele, eesti keeles õpetamine ning kaasav haridus. Fookusvaldkondade akadeemiliste töötajate professionaalsus kasvab ja nende arv tõuseb.</p> <p>- Suurendatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate ameti atraktiivsust</p> <p>Tulemus: Haridus- ja noortevaldkonna töötajate amet on väärtustatud nii avalikkuse kui nende endi seas. Õpetaja ja haridusasutuse juhi amet on atraktiivne elukutse valik, sh toetatakse sisenemist teistest valdkondadest.</p>				
KOKKU KULUD	10 032	10 134	9 337	8 692
KOKKU INVESTEERINGUD	164	164	164	164

Meede 3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed

Eesmärk: Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele

Kiiresti muutuv ühiskond ja uuenev tööturg, sh uued valdkonnad ja erialad ning uued töövormid nõuavad seniste oskuste ümberkujundamist. Inimeselt eeldab see valmisolekut karjääripööreteks ja pidevat õppimist – ümberõpet ja enesetäiendamist – kogu elukaare jooksul, haridussüsteemilt suutlikkust kiiresti reageerida muutuvale oskuste vajadusele ning luua õppimisvõimalusi erinevatele vanusegruppidele.

Meetme raames rakendatakse jätkusuutlikku **süsteemi tööjõu ja oskuste vajaduse prognoosimiseks ja seireks ning tegevuse koordineerimiseks eri osaliste vahel**, et toetada tööturu vajadustest lähtuvate oskuste omandamist ning sidustada paremini haridus- ja töömaailm. Soodustatakse **suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist ning laiendatakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi, sh töökohapõhist õpet**, et reageerida kiiresti töömaailma arenguvajadustele ning tagada kõigile Eesti inimestele tööturul vajalikud oskused ja teadmised.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2023)	2025	2026	2027	2028	2035
Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34-aastaste inimeste hulgas (%)	(2022)					
üks aasta pärast lõpetamist	78,9	78	78	79		85
viis aastat pärast lõpetamist	75,1	76	76	77		80
<i>Allikas: „Edukus Tööturul“</i>						
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–74-aastaste osakaal (%)	28 (2021)	30	-	35		50
<i>Allikas: The Digital Economy and Society Index (DESI) [link]</i>						
Lõpetajate ettevõtlikkus	<i>Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja</i>					

Tegevus 3.1. Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA

Tegevuse raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA).

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: Kutsesüsteemi kaudu on haridussüsteem ja tööturg paremini seostatud.							
Mõõdik(ud) väljatöötamisel.							

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 3.1 rahastamiskava				
<p>Tegevuse raames toimub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvalifikatsiooniraamistikute rakendamine <p><i>Tulemus:</i> Eesti kvalifikatsiooniraamistik on rakendunud ja kooskõlas Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (EQF).</p> - Kutsesüsteemi uuendamine ja kutseksamite arendamine <p><i>Tulemus:</i> Kutsesüsteem on kooskõlas haridussüsteemi ja tööturu ootustega, inimestel on loodud võimalus tõestada oma kvalifikatsiooni. Välja on töötatud oskuste klassifikaator, mis on sidustatud Euroopa oskuste klassifikaatoriga (ESCO) ning loodud on oskuste kataloog, mis võimaldab kiirelt ja paindlikult luua oskuste profiile kvalifikatsioonide, mikrovalifikatsioonide aluseks ja õppekavadele sisendiks. Arendatud on sihtgruppide oskuste hindamise võimekust ning digikeskkonna arenduste kaudu on loodud võimalused inimeste personaalsete oskuste kirjeldamiseks ja hindamiseks isiklikus digiloos. Toetatakse kutse andmise kvaliteeti, oskuste hindajate ning nõustajate koolitused on läbi viidud. Õpingud kutseõppeasutustes lõpevad töömaailmaga koostöös välja töötatud asjakohaste, töömaailma poolt hinnatud kutseksamitega.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi uuendamine ja rakendamine <p><i>Tulemus:</i> Välja on töötatud ja rakendatud OSKA uuendatud tööturu üldanalüüsi ja valdkondlike uuringute metoodika, viiakse läbi OSKA piirkondlikke uuringuid ning laiendatakse võimekust kasutada lisaandmeid, suurandmeid ning andmekäivet. Toimib regulaarne tööjõuvajaduse seire-, prognoosi- ja tagasisidestamise süsteem (OSKA), mille eesmärk on sidustada tööturu osapoolte ekspertteadmine haridus- ja koolitusteenuste struktuuri, mahu ja sisu planeerimist toetavaks süsteemiks, toetada tööandjate, erialaliitude, õppeasutuste ja valitsusasutuste koostööd ning kindlustada ajakohase tööturu info jõudmine vajalike osapoolteni. OSKA tulemused on sisendiks kvalifikatsiooni- ja karjäärinõustamise süsteemile, õppekavaarendusele, taseme- ja täiendusõppe pakkumisele ning õppe rahastamisele.</p>				
KOKKU KULUD	4 304	4 359	4 364	4 164

Tegevus 3.2. Õppe seostamine tööturu vajadustega

Tegevuse abil arendatakse praktikasüsteemi nii kutse- kui ka kõrghariduses ja laiendatakse töökohapõhise õppe võimalusi. Viiakse ellu IT Akadeemia ja Inseneriakadeemia tegevusi kutse-, üld- ja huvihariduses ning kõrghariduses. Lisaks viiakse läbi uuringuid kutse- ja kõrghariduse lõpetajate edukusest tööelus.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: viia õppimisvõimalused suuremasse vastavusse tööturu arenguvajadustega.							
1–3 aastat tagasi kutsehariduse lõpetanud 20–34-aastaste inimeste tööhõive määr (%) Allikas: Eurostat	70,6	75,1	84,6	81,5	81,5	82	
1–3 aastat tagasi kolmanda taseme õpingud lõpetanud 20–34-aastaste tööhõive määr Allikas: Eurostat	92,4	87,3	96,7	88,5	88,5	89	
LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal kõrghariduses (%) Allikas: EHIS	28,1	27,5	26,5	30	30	30	
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas							
kõrghariduses	975	847	793	975	990	990	
kutsehariduses	499	424	496	520	540	540	
Allikas: EHIS							
Vilistlaste rahulolu praktikavõimalustega (%)*							
bakalaureuseõpe	-	66,2	-	63	-	63	
magistriõpe		58,8		68		68	
Allikas: Vilistlaste uuring							
Töökohapõhises õppevormis lõpetajate osakaal kõigist kutseõppe lõpetajatest (%) Allikas: EHIS	17,2	13,2	11,6	23,0	25	25	

*Allikas: Vilistlasuuring (Rahulolevate vilistlaste osakaal väljendub vastusevariantides "pigem nõustun" ja "nõustun täiesti")

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 3.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine (PRÕM+) <i>Tulemus: Loodud on täiendavaid koolituskohti töökohapõhises õppes. Laiendamaks sihtrühmi riigile prioriteetsetes valdkondades, on välja töötatud ja piloteeritud töökohapõhise õppe korraldusmudeleid. Ellu on viidud õppeasutuste ja tööandjate praktika ja töökohapõhise õppega seotud koostööprojekte ning pakutud koolitust kooli ja ettevõtte poolsetele juhendajatele. (Kutsehariduse kvaliteedi edendamise ja hindamise tulemused on kajastatud programmi tegevuse 2.1 all). Siseriiklikud kutsemeistrivõistlused viiakse läbi vastavalt kinnitatud kavale. Eesti kutseõppurid osalevad siseriiklikel ja on ettevalmistatud rahvusvahelisteks kutsemeistrivõistlusteks.</i>				
- IKT ja inseneeria valdkondade kutseharidusõppe seoste suurendamine tööturu vajadustega ning inseneeria valdkonna populaarsuse kasvatamine (IT akadeemia ja Inseneriakadeemia kutse-, üld- ja huvihariduses) <i>Tulemus: Koostöös üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste ja tööandjatega on ellu viidud tegevused, mis tõstavad noorte teadlikkust IKT valdkonnas pakutavast õppest ning tööturu võimalustest. Loodud on võimalused inseneeria õppeks üldhariduse 3. ja 4. kooliastmetel ja huvihariduses ning võimalus IKT õppeks kõigis üldhariduskooli astmetes. Kasvab kutseõppurite arv IKT ning inseneeria valdkondades, väheneb väljalangevus, lõpetajate teadmised ja oskused on kooskõlas tööandjate ootustega ning üldhariduskoolide õppijad on teadlikumad oma õpivalikute tegemisel. Loodud on tingimused inseneeria erialadel kutsekeskhariduse õppekavade lõpetajatele kõrghariduse tasemel õpingute jätkamiseks. Korraldatud on tüdrukutele suunatud üle Eestilisi või piirkondlikke tegevusi, et äratada või kasvatada huvi IKT ja inseneeria valdkondade vastu. Õpetajatele ning koolijuhtidele on pakutud koolitusi ja seminare.</i>				
- Inseneeria ning IKT valdkondades kõrgharidusõppe seoste suurendamine tööturu vajadustega ning lõpetajate arvu tõstmine (Inseneriakadeemia ja IT akadeemia kõrghariduses) <i>Tulemus: Kasvab inseneeria ja IKT valdkondade üliõpilaste vastuvõtt, väheneb väljalangevus, suureneb lõpetajate arv ja lõpetajate erialased teadmised ja oskused on kooskõlas tööturu vajadustega. Kasvab naiste osakaal kõigist õppuritest. Ellu on viidud tegevused, mis tõstavad noorte teadlikkust inseneeria valdkonnas pakutavast õppest, tööturu võimalustest ja</i>				

kasvatavad huvi tehniliste erialade vastu. On ajakohastatud ja loodud uusi mooduleid. Toetatud on akadeemiliste töötajate ja õpetamise võimekus.

- Kõrgharidusõppe kvaliteedi parendamine sh nüüdisaegse õpikäsituse juurutamine ja uuendatud õpiväljundite rakendamine

Tulemus: Tagatud on kõrgharidusõppe kvaliteet läbi arendustegevuste kõrgkoolides ning kvaliteedihindamise süsteemi. Kõrgkoolidevahelise koostöö tõhustamise kaudu paraneb kõrgkoolide võimekus pakkuda kvaliteetset ja kaasaegset õpet ning suureneb Eesti kõrghariduse konkurentsivõime. Kaasajastatud õpiväljundite rakendamiseks ning õpetamissuutlikkuse ja paindlikkuse parendamiseks toimuvad koolitustegevused. Õppijate tagasiside on süsteemne osa õppe kvaliteedi arendamisel. Väheneb katkestamise määr.

- Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks, sh doktoranditoetus

Tulemus: Pädevad õppejõud tagavad õppe kõrge kvaliteedi. Toetatakse õppejõudude õpetamisoskuste sh digioskuste edendamist. Eestikeelse akadeemilise järelkasvu tagamiseks ja doktoriõppe lõpetajate arvu suurendamiseks toetatakse doktoriõppe efektiivsuse kasvu. Väheneb majanduslik surve doktoriõppe kõrvalt täiskoormusega töötamiseks ja paraneb lõpetamise määr. Toetatakse doktorikoolide tegevust sh valdkondade ülest ja ülikoolidevahelist tegevust.

- Kõrghariduse rahvusvahelistumine

Tulemus: Suureneb Eesti kui kõrgharidusõppeks ning teadus- ja arendustöös atraktiivse sihtriigi rahvusvaheline nähtavus ja konkurentsivõime. Turundustegevuste selged fookused (õppevaldkonnad, sihtriigid) arvestavad Eesti riigi huvidega, sh tööturuvajadustega, ning aitavad kaasa tasakaalustatud ja kvaliteetse välisüliõpilaskonna kujunemisele. Kasvab Eesti hariduse maine ja tuntus sh välismaal elavate Eesti noorte ning Eestis elavate välismaalaste seas. Kasvab teadlikkus kõrghariduse rahvusvahelistumise üldistest arengusuundadest ja teiste riikide kogemustest.

- Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine Ida-Virumaal

Tulemus: Ida-Viru regiooni, peamise energeetikasektori põlevkivitöötaja, kliimaneutraalsusele üleminekuga kaasnevate muutustega kohanemise toetamiseks on piirkonna tasemeõppevõimalused muutunud mitmekesisemaks ning läbi on viidud täiendus- ja ümberõpet põlevkivisektorist vabanevale tööjõule. Piirkonna tööelisele elanikkonnale on õpetatud uusi oskusi vastavalt piirkonna ettevõtluse investeeringutele ning muutunud tööjõuvajadusele.

- Paindliku ja tööturu vajadusi arvestava õppe tagamine rohepöörde toetamiseks

Tulemus: Tasemeõppe õppekavade sisu ja õppe korraldus on roheoskuste õpetamiseks kõrg- ja kutsehariduses ajakohastatud. Lähtutud on OSKA analüüsides ning prognoosides, sh digi- ja rohepöördeks vajalikest oskustest. Kutsestandardid on ajakohastatud ning roheoskused on integreeritud ka oskusprofiilidesse. Pakutud on paindlikke ja kättesaadavaid täienduskoolitusi, mikrokvalifikatsiooniõpet ning täiendõppe programme 2830 inimesele.

- Paindliku ja tööturu vajadusi arvestava õppe tagamine digipöörde toetamiseks

Tulemus: On pakutud nii ümber- kui täiendõpet täiskasvanute IKT oskuste arendamiseks, kus osaleb kokku vähemalt 2000 inimest. On toetatud naiste suuremat osalust ümber- ja täiendusõppes. Kutsestandardid on ajakohastatud ning IKT oskused on integreeritud ka oskusprofiilidesse. On loodud täienduskoolituse programm, millega koolitatakse täiendavalt juurde infoturbejuhte ning programm väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele, et suurendada nende IKT-oskusi ning -teadmisi.

KOKKU KULUD	40 406	42 272	34 087	27 745
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Meede 4. Noortevaldkonna arendamine

Eesmärk: aastal 2035 elavad noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks.

Meetmesse on koondatud noorsootöö, noorte huvihariduse, -tegevuse ja noortepoliitika arendamise tegevused. Toetatakse noorte omaalgatust ning nende ettevõtlikkuse ja annete arendamist. Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste kvaliteedi arendamiseks ja tõrjutusriskis noorte kaasamiseks toetatakse noorsootöö- ja huviharidusasutuste ning töötajaskonna arengut ning kohalikul tasandil piirkondlikku koostööd noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kvaliteetsete teenuste osutamisel. Noortele, sh andekatele noortele kultuuri, spordi ja LTT (loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia) valdkonna huvihariduse ning -tegevuse pakkumise toetamiseks jätkatakse huvihariduse ja -tegevuse toetuskeemi rakendamist. Jätkatakse selliste tegevuste toetamist, mis aitavad noortel siseneda tööturule, saada töökogemust ning suurendada teadlikkust töömaailmast. Toetatakse noorteühinguid, noorte osalusprogramme ning uute osalusvõimaluste välja töötamist. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi läbi koolituste korraldamise ja koolitussüsteemi arendamise. Toetatakse noortevaldkonna uuringute ja analüüside läbiviimist ning arendatakse terviklikku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi. Samuti toetatakse noorsootöö pakkujate rahvusvahelist koostööd ning noortevaldkonna arendamiseks töötajaskonna osalemist rahvusvahelistes võrgustikes ja projektides.

Möödik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
	Sihttase						
Noorsootöö kvaliteedi hindamise läbinud kohalike omavalitsuste osakaal (%) <i>Allikas: Harno, Eesti Noorsootöötajate Kogu</i>	20	24	40,5	50	55	60	65

Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)

Tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklikke ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
	Sihttase						
Eesmärk: Noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad							
18–26-aastaste noorte juhitud mittetulundusühingute osakaal aktiivsetest mittetulundusühingutest (%) Allikas: Statistikaamet	3,6	4,7	3,7	3,4	3,8	4,2	4,6
Huvikoolis õppivate noorte osakaal 7–26aastastest noortest (%)* Allikas: EHIS, Statistikaamet	32,3	32,9	32,7	33,5	33,8	34,1	32,6
Noorte omaalgatusprojektide arv (sh toetatud projektide osakaal (%)) Allikas: Harno	32 (50)	168 (42)	111 (69)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)	> 168 (vähemalt 50)
Noorte ettevõtjate osakaal 18–26 aastastest noortest (%) Allikas: Statistikaamet	4,3	4	4,1	5,3	5,8	6,3	6,8

^{*} Statistikaamet korrigeeris koos 2023. aasta kohta andmete avaldamisega 21.05.2024 ka andmeid 2017.–2022. aasta kohta.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 4.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Noorte omaalgatuste ja ühistegevuste toetamine. Toetatakse noorte omaalgatusi ja Euroopa Liidu noorteprogrammide Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus elluviimist Tulemus: Noortel on rohkem teadmisi, oskusi, motivatsiooni ja võimalusi, et tegutseda enda ja kogu ühiskonna elu parendamise ja edasiviimise nimel.				
KOKKU KULUD	2 376	2 432	2 488	2 544

Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)

Tegevuse raames võimestatakse noori olema aktiivsed kodanikud. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osalusprogramme ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: Noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.							
Osalusvormide arv Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)	91	92	89	≥79	≥ 79	≥ 79	≥ 79
Toimiva osaluskoguga kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest (%) Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)	92	68	62	vähemalt 90%	vähemalt 90%	vähemalt 90%	vähemalt 90%
18–26-aastaste kandidaatide osakaal kõigist kohalikest omavalitsuste volikogu valimiste kandidaatidest (%) Allikas: Statistikaamet	5,4	-	-	7,9	-	-	
15–26-aastaste noorte osakaal, kes on osalenud organiseeritud vabatahtlikus tegevuses (%) Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring	22	26,5	27,2	24	>24	25	>25

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 4.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Noorte osalusprogrammi elluviimine: noorte otsustes osalemise toetamine ning nende arendamine, noorte osaluskogude toetamine Tulemus: Noortel on mitmekesisemaid osalusvõimalusi. Noorte ja kohalike omavalitsuste spetsialistide teadlikkus osalusvõimalustest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud. - Noorte organiseeritud ühistegevuse, sh noorteühingute toetamine Tulemus: Noorte huvikaitse ja nende huvidest lähtuv ühistegevus noorteorganisatsioonides on tagatud.				
KOKKU KULUD	948	918	898	898

Tegevus 4.3. Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)

Tegevuse all toetatakse omavalitsuste ja noortevaldkonnas tegutsevate organisatsioonide koostööd ja võrgustumist noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse tegevuste arendamisel. Toetatakse noorsootöö,

huvihariduse ja -tegevuse teenuste kvaliteedi arendamist, teenuste kättesaadavuse parendamist ning jätkatakse tervikliku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi arendamisega.

Tegevuse all toetatakse noorte kultuuri, spordi ja LTT (loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia) valdkonna huvihariduse ning -tegevuse pakkumist, milleks on ette nähtud 10 mln eurot. Sellest riiklikust toetusest moodustab 9,2 mln eurot kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus, mis on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse kulude all ja ei sisaldu programmi eelarves.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
				Sihttase			
Eesmärk: Kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.							
Kohalike omavalitsuste osakaal, kus noorsootööteenused on vähemalt edasijõudnu tasemel (%) <i>Allikas: RaM Minuomavalitsus.ee</i>	34,2	39,2	-	>45	50	53	58
Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal (%) <i>Allikas: Uuring „Noorsootöös ja huvihariduses osalevate noorte rahulolu noorsootööga“</i>	90 (2020)	-	-	-	vähemalt 90	-	-

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 4.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Noortevaldkonna töötajatele kutsesüsteemi arendamine <i>Tulemus:</i> Noortevaldkond on arenenud töötajaskonna professionaalsuse toel. Õpetaja kutsestandard on kohandatud mitteformaalse õppe keskkondades õpetamist arvestavaks. - Noortevaldkonna võrgustiku (sh KOV-id, partnerid) toetamine <i>Tulemus:</i> Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse korraldajad arendavad süsteemselt tegevuste kvaliteeti. - Noortevaldkonna rahvusvahelistumise toetamine <i>Tulemus:</i> Rahvusvaheline koostöö toetab noortevaldkonna arengut Eestis parimate praktikate jagamise ja töötajaskonna pädevuste tõstmise kaudu. - Riiklikud toetusmeetmed noorte kultuuri, spordi ja LTT (loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia) valdkonna huvihariduse ning -tegevuse pakkumise tagamiseks <i>Tulemus:</i> noorte kultuuri, spordi ja LTT (loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia) valdkonna huviharidus ning -tegevus on Eestis regionaalselt ühtlaselt kättesaadav. - Noorteinfo teenuse arendamine ja noorteinfo vahendamine noortele <i>Tulemus:</i> Noored on teadlikud oma võimalustest ja valikutest oma elu paremaks korraldamiseks. - Arendatakse noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi <i>Tulemus:</i> Loodud on eeldused Eesti noortele, sh tõrjutusriskis noortele, kvaliteetsete teenuste osutamiseks ning arendamiseks nii kohalikul kui üleriigilisel tasandil. On olemas tugev noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteem, mille alustalad on süsteemne andmehaldus ning noortevaldkonna töötajate andmeteadlikkus; teenuste kvaliteedi ja mõju järjepidevat seiramist võimaldavad instrumendid ning sihipärane uuringute tellimine ja teaduspõhine innovatsioon. Noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi kaudu toetatakse reformide, sh kohustusliku kooliea pikendamise, eestikeelsele õppele ülemineku, kutsehariduse reform, elluviimist ja tulemuslikkuse jälgimist.				
KOKKU KULUD	3 285	3 174	2 732	2 732

Tegevus 4.4. Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)

Tegevuse eesmärgiks on noortele võrdsete võimaluste pakkumine, mis tagab noorele võimalused huvihariduses, -tegevuses ja noorsootöös ning selle tulemusel ka ühiskonnas osalemiseks, olenemata pere ja noore majanduslikust sissetulekust, elukohast, erivajadustest, usaldusest või muudest sotsiaalsetest ja demograafilistest tingimustest. Nende tingimuste kehv olukord suurendab tõenäosust noore riskikäitumiseks. Tegevuse raames tagatakse kõikidele noortele võrdsed võimalused oma elukvaliteedi parandamiseks ja soodustatakse riskirühmade sotsiaalset kaasatust ning vähendatakse noorte eemale- ja üksijäämise riski. Toetatakse noorte üleminekuid tööellu ja iseseisvumisel, arendatakse tugisüsteeme noorte eemalejäämise ennetamiseks ning õpingutest ja tööturul eemale jäänud noorte toetamiseks.

Mõõdik	2021	2022	2023	2025	2026	2027	2028
Eesmärk: Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.							
15–26-aastaste noorte osakaal, kes hindavad, et tugi on kättesaadav (%)*	Mõõdiku meetodika on väljatöötamisel						
Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring							
15–29-aastaste osakaal, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-staatuses noored) (%)	11,2	10,6	9,6	10,5	10,2	9,9	9,6
Allikas: Statistikaamet							

*Näitaja sihttasemed ja meetodika on väljatöötamisel

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2025	2026	2027	2028
Tegevuse 4.4. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub: - Noorte riskikäitumise vähendamine ja tõrjutusriski ennetamine Tulemus: Üle-eestiliselt on paranenud kvaliteetse noorsootöö ja huvitegevuse kättesaadavus. Võimendatakse mobiilset noorsootööd, et parandada NEET olukorras olevate noorte võimalusi osaleda huvipõhistes tegevustes ja jätkata õppimist formaalhariduses, samuti pakkuda noorte vajadusest lähtuvat tuge tagasi jõudmiseks tööturule. Laienenud on riskioludes elavate noorte osalemisvõimalused spordil- ja liikumisel põhinevas huvitegevuses. Riskioludes noortel on väiksem tõenäosus jääda ühiskonna, haridus- ja tööelust eemale.				
- Noorte vaimse tervise toetamine Tulemus: Haridusasutustes on ellu viidud tõenduspõhine noorte vaimset tervist toetav programm. Programmi rakendamise lõppedes (2029) on tegevustest osa saanud vähemalt 1400 noort.				
- Noorte konkurentsivõime tõstmine noore tööalaste oskuste ja teadmiste arendamise kaudu. Tulemus: Noortel on piisavad teadmised ja oskused tööellu astumiseks.				
KOKKU KULUD	3 808	3 725	3 167	2 635

Juhtimiskorraldus

Haridus- ja noorteprogrammi on koostanud ja selle eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium (HTM). Programmi elluviimisse panustavad peale HTMi Haridus- ja Noorteamet (Harno), SA Kutsekoda, Eesti Keele Instituut ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab HTM. Programmi täitmise kohta antakse igal aastal aru tulemusvaldkonna „Tark ja tegus rahvas“ tulemusaruande raames.

Programmi juhtimistasandid on meede ja tegevus. Teenuste juhtimine on asutuse planeerimistasand.

- **Programmi eesmärgi** saavutamise eest vastutab kantsler.
- **Programmi meetme** eesmärgi saavutamise eest vastutab asekancler.
- **Programmi tegevuste** elluviimise ja eesmärgi saavutamise eest vastutab osakonnajuhataja.

Haridus- ja noorteprogrammi lisad:

Lisa 1. Üleriigilise ja piirkondliku tähtsusega investeeringuprojektid – investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu ümberkorraldamiseks, mis võimaldavad uuendada haridustaristut, et korraldada ümber ja optimeerida põhihariduse pakkumist ning ennetavalt leevendada demograafiliste muutuste mõju (tegevus: haridusvõrgu korrastamine ja arendamine)

Lisa 2. Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava

Lisa 2. Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava

Teenuste eelarved on indikatiivsed ja on kajastatud täiendava informatsiooni andmiseks.

Programmi meede, tegevus ja tegevuse selgitus	Asutus	Asutuse TERE teenus	2025	2026	2027	2028
Meede 1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus						
Tegevus 1.1. Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine						
Tegevus toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigile keskhariduse andmisel suurema vastutuse andmist, sh riigigümnaasiumide loomist, haridustaristu optimeerimist ning energiatõhususe suurendamist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist. Korrastatakse tuge vajavate õpilaste koolide võrk. Kohalikud omavalitsused saavad toetust nii väikeste maakoolide pidamiseks kui ka kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks.	Haridus- ja Teadusministeerium	Haridusvõrgu pidamine ja taristu arendamine	-31 398 418	-40 291 653	-52 688 271	-34 192 028
	Haridus- ja Noorteamet	Taristu haldus	-74 222	-74 222	-74 222	-74 222
Tegevus 1.2. Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele						
Tegevus hõlmab üldhariduses kolme haridustaset: alus-, põhi- ja üldkeskharidust ning kutseharidust. Ligipääsu tagamiseks kvaliteetsele üldharidusele antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut.	Haridus- ja Teadusministeerium	Üldharidusõppe läbiviimise toetamine	-80 662 366	-78 031 621	-75 413 366	-75 413 366
	Riigi üldhariduskoolid (grupp)	Üldharidusõppe läbiviimine	-101 035 873	-95 728 986	-95 392 201	-95 365 201
	Kutseõppeasutused (grupp)	Kutseõppe läbiviimine	-110 433 587	-107 321 687	-107 357 687	-107 472 987
	Rakenduskõrgkoolid (grupp)	Kutseõppe läbiviimine rakenduskõrgkoolides	-1 375 440	-1 380 440	-1 380 440	-1 380 440
Kutsehariduses kavandatakse kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline	Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus	Kaasava kutsehariduse arendamine ning HEV õppijate õppimise ja	-3 044 120	-2 991 068	-2 991 068	-2 991 068

optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppevahendeid.		töölerakendamise toetamine				
	Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus	Töölesaamist toetavate teenuste (tööalane rehabilitatsioon ja kaitstud töö) arendamine	-905 575	-870 207	-870 207	-870 207
Tegevus 1.3. Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele						
Toetatakse kõrgharidusõppe läbiviimist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused, juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust, toetatakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.	Haridus- ja Teadusministeerium	Kõrgharidusõppe läbiviimise korraldamine	-256 073 631	-280 018 370	-274 330 415	-274 330 415
	Rakenduskõrgkoolid (grupp)	Kõrgharidusõppe läbiviimine	-42 501 898	-47 069 818	-44 176 649	-44 199 431
	Haridus- ja Noorteamet	Õppija toimetulekut toetavad stipendiumid: erivajadusega üliõpilaste stipendium ja asendushooldusel viibinud või eestkostja peres elanud üliõpilaste stipendium	-322 000	-322 000	-322 000	-322 000
Tegevus 1.4. Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine						
Suuremat lisandväärtust andvate erialaste oskuste ja tööelu üldoskuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi. Koolituste rahastamisel lähtutakse OSKA soovitustest jm uuringutest ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse VÕTA süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustikutööd ja täiskasvanute teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ning õppimisvõimalustest.	Haridus- ja Teadusministeerium	Täiskasvanuõppe arendamine ja toetamine	-19 155 954	-20 427 018	-19 903 018	-18 320 018
	Kutseõppeasutuste (grupp)	Täiskasvanute täiendus- ja ümberõpe	-1 586 000	-1 621 000	-1 676 000	-1 740 000
	Rakenduskõrgkoolid (grupp)	Täiskasvanute täiendus- ja ümberõpe	-985 000	-950 000	-965 000	-970 000

Tegevus 1.5. Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine						
Tegevuste raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega, arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd ja toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist. Viiakse ellu EL mobiilsusprogrammi Erasmus+. Õpirände soodustamiseks pakutakse stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamist, haridusalase teabe andmist ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenust.	Haridus- ja Teadusministeerium	Rahvusvahelise koostöö arendamine	-163 815	-163 815	-163 815	-163 815
	Kutseõppeasutuste (grupp)	Rahvusvaheline koostöö kutsehariduses	-2 982 710	-2 890 615	-2 674 600	-2 607 600
	Rakenduskõrgkoolid (grupp)	Rahvusvaheline koostöö kõrghariduses	-1 706 200	-1 517 400	-1 566 000	-1 581 000
	Haridus- ja Noorteamet	Hariduse rahvusvahelistumise toetamine	-37 833 504	-39 789 041	-44 767 411	-45 580 425
Meede 2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad						
Tegevus 2.1. Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine						
Tegevuse raames arendatakse üld- ja kutsekeskhariduse riiklikke õppekavasid, kutsehariduse õppekavu, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu. Õppekavade rakendamisel ja arendustöös toetatakse koole vajaduspõhise nõustamisega, korraldatakse võrgustikutööd parimate praktikate vahetamiseks ning soodustatakse huvipoolte (nt ülikoolid, aineliidud, tööandjad jt) kaasamist õppe kaasajastamisel. Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse	Haridus- ja Teadusministeerium	Õppekava ja koolikorralduse arendamine ja rakendamise toetamine	-25 880 503	-24 086 927	-23 599 707	-22 569 744

Õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut. Viiakse läbi Eesti kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamist. Viiakse ellu haridus- ja noortevaldkonna koostöövõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustöid ning toetatakse koolide digitaristut.	Haridus- ja Noorteamet	Hindamine ja uuringute läbiviimine	-2 685 129	-2 617 226	-2 571 959	-2 571 959
	Haridus- ja Noorteamet	Õppeasutuste ja õppe kvaliteedi hindamine kõrg- ja kutsehariduses	-2 551 656	-2 420 303	-2 465 489	-2 160 042
	Haridus- ja Noorteamet	Haridusvaldkonna digivõimekuse kasvatamine	-283 032	-283 032	-283 032	-283 032
Tegevus 2.2. Võrdsete võimaluste tagamine hariduses						
Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamise teenuste kättesaadavus; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist.	Haridus- ja Teadusministeerium	Kaasava hariduse toetamine	-48 429 000	-54 469 000	-52 839 000	-51 939 000
	Eesti Keele Instituut	Eesti keele õppe korraldamine	-5 137 704	-5 588 524	-5 137 704	-3 768 853
	Haridus- ja Noorteamet	Õppenõustamine, ennetustegevused ja muukeelse õppija toetamine	-6 194 797	-6 298 969	-6 413 552	-6 542 238
Tegevus 2.3. Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine						
Tegevustega arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja, haridusasutuse juhi ja tugispetsialisti ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.	Haridus- ja Teadusministeerium	Haridus- ja noorsootöötajate täiendõpe ja arengu toetamine	-4 757 724	-4 921 658	-4 761 657	-4 744 125
	Haridus- ja Noorteamet	Haridustöötajate professionaalse arengu toetamine	-5 274 152	-5 212 677	-4 575 509	-3 948 261
Meede 3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed						

Tegevus 3.1. Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA						
Tegevuse raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA).	Haridus- ja Teadusministeerium	Kutsesüsteemi ja tööturu seiresüsteemi arendamine	-4 249 069	-4 304 059	-4 308 959	-4 108 959
	Kutseõppeasutuste (grupp)	Kutseeksamite korraldamine	-55 000	-55 000	-55 000	-55 000
Tegevus 3.2 Õppe seostamine tööturu vajadustega						
Tegevuse abil arendatakse praktikasüsteemi kutse- ja kõrghariduses ja laiendatakse töökohapõhise õppe võimalusi. Viiakse ellu IT Akadeemia ja Inseneriakadeemia tegevusi kutse-, üld- ja huvihariduses ning kõrghariduses. Pakutakse paindlikku ja tööturu vajadusi arvestavat õpet rohepöörde ja digipöörde toetamiseks. Mitmekesistatakse Ida-Virumaa tasemeõppevõimalusi ning pakutakse täiendus- ja ümberõpet.	Haridus- ja Teadusministeerium	Õppe ja tööturu vajaduste sidumise toetamine	-8 327 578	-12 928 603	-9 074 309	-5 053 789
	Haridus- ja Noorteamet	Tööturuga seotud tegevuste elluviimine	-32 078 131	-29 343 335	-25 012 574	-22 691 556
Meede 4. Noortevaldkonna arendamine						
Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)						
Tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklikke ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte.	Haridus- ja Teadusministeerium	Nutikate lahenduste toetamine noorsootöös	-393 100	-393 100	-393 100	-393 100
	Haridus- ja Noorteamet	Noorte võimestumist toetavate tegevuste elluviimine	-1 983 116	-2 039 165	-2 095 213	-2 151 262
Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)						
Tegevusega võimestatakse noori olema aktiivsed kodanikud. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osalusprogramme ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.	Haridus- ja Teadusministeerium	Noorte osaluse ja õiguste toetamine otsustusprotsessides	-948 430	-918 480	-898 490	-898 490

Tegevus 4.3. Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)						
Toetatakse omavalitsuste ja noortevaldkonnas tegutsevate organisatsioonide koostööd ja võrgustumist noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse tegevuste arendamisel. Toetatakse noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste kvaliteedi arendamist, teenuste kättesaadavuse parendamist ning jätkatakse tervikliku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi arendamisega.	Haridus- ja Teadusministeerium	Noortevaldkonna kvaliteedi arendamine ja toetamine	-1 010 170	-976 370	-953 840	-953 840
	Haridus- ja Noorteamet	Noorsootöö kättesaadavuse toetamine	-1 535 925	-1 469 767	-1 461 561	-1 461 561
	Haridus- ja Noorteamet	Noortevaldkonna andmepõhine arendamine	-738 748	-727 948	-316 412	-316 412
Tegevus 4.4. Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)						
Tegevuse raames soodustatakse riskirühmade sotsiaalset kaasatust ning vähendatakse noorte eemale- ja üksijäämise riski. Toetatakse noorte üleminekuid tööellu ja iseseisvumisel, arendatakse tugisüsteeme noorte eemalejäämise ennetamiseks ning õpingutest ja tööturult eemale jäänud noorte toetamiseks.	Haridus- ja Teadusministeerium	Noorte võimaluste toetamine osalemaks tööelus	-908 010	-855 839	-753 878	-732 079
	Haridus- ja Noorteamet	Noorte tööhõivevalmiduse ja riskioludes noorte tugiteenuste toetamine	-2 899 750	-2 869 250	-2 413 250	-1 902 750